

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การทอผ้าของชาวละว้าบ้านมิดหลง อำเภอแม่แจ่ม
จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน นายจรูญญา สีพาแลว

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปภัตสร ผลเพิ่ม ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ เมฆบั้งวัน กรรมการ
อาจารย์ ดร.แสนย์ สายสุภลักษณ์ กรรมการ

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลการทอผ้าของชาว
ละว้าบ้านมิดหลง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้ศึกษาใช้วิธีการดำเนินการศึกษาจาก
เอกสารงานวิจัย การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน 9 คน รวมทั้งผู้ทอผ้าแบบละว้าอีก 7 คน และการสังเกต
แบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมภายในชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก
กิจกรรม และการบันทึกการสังเกตสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

ความเป็นมาของชุมชน เดิมชาวละว้าเคยอาศัยอยู่ในแถบลุ่มน้ำปิงจังหวัดเชียงใหม่ สมัย
ขุนหลวงวิลังคะเรื่องอำนาจ หลังการพ่ายแพ้พระนางจามเทวีแห่งเมืองลำพูน ชาวละว้าส่วนหนึ่ง
ได้หลบหนีการรุกรานขึ้นสู่ขุนเขาทางทิศตะวันตกของจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ที่อพยพมาตั้งรกราก
โดยชุมชนแรกได้ตั้งรกรากอยู่บนเทือกเขาสูง ที่ชาวบ้านเรียกว่า เชียงฮ่ลอง หรือ เชียงแม่ฮ่ลอง ใน
ชุมชนนี้ประกอบด้วยกลุ่มบุคคล 3 สถานะ คือ กลุ่มขุนสะมาง ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอำนาจสูงสุด กลุ่ม
เชียงเหยงก และ กลุ่มเชียงเรียม จากนั้นชุมชนได้เคลื่อนย้ายอีก 3 ครั้ง จนถึงที่ตั้งหมู่บ้านปัจจุบัน
ซึ่งก่อตั้งเกือบ 300 ปีมาแล้ว โดยเหลือกลุ่มบุคคลเพียง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มขุนสะมางและกลุ่มเชียง
เหยงก ส่วนกลุ่มเชียงเรียมได้ย้ายเข้าไปยังอำเภอสันป่าตอง ก่อนที่จะย้ายมาตั้งชุมชน ที่บ้านหัวริน
ในปัจจุบัน

การทอผ้าของชาวละว้า ทั้งในอดีตและปัจจุบันยังคงใช้กี่ขนาดเล็ก ที่เรียกว่าก๊อ เป็น
อุปกรณ์หลัก ฝ่ายและด้ายที่ใช้ทอผ้าจะมีทั้งฝ่ายที่ปลูกเองและซื้อจากอำเภอแม่แจ่ม เช่นเดียวกับสีที่

ใช้ในการย้อมผ้าจะได้จากสีธรรมชาติและสีเคมี ในการทอผ้าชาวละว้าในอดีตจะทอไว้ใช้ในพิธีกรรมและใช้ในชีวิตประจำวันเท่านั้น ในปัจจุบัน มีพ่อค้าจากพื้นราบสนใจสั่งซื้อผ้าทอชาวละว้าบางประเภทเพื่อนำไปจำหน่าย นอกจากนี้มีการรวมกลุ่มสตรีในหมู่บ้าน เพื่อทอผ้าขายเป็นรายได้เสริมภายในครอบครัว โดยทั่วไปแล้วชาวบ้านจะทอผ้าเมื่อมีเวลาว่างจากงานประจำ

ในส่วนของลวดลายผ้าทอชาวละว้าจากอดีตจนถึงปัจจุบันจะพบเพียง 2 ลาย คือ ลายเส้นที่เกิดจากการมัดย้อม เส้นยืนบนพื้นผ้าซิ่น โดยที่ผู้ทอต้องใช้ความชำนาญมากเป็นพิเศษในการทอเพื่อให้ได้ลายเส้นสวยงาม และอีกลายคือลายข้าวหลามตัดซึ่งทอไว้สำหรับเป็นผ้าคลุมศพคนตาย สันนิษฐานว่าอาจได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพุทธนิกายมหายานก็ได้

Independent Study Title	Lawa Weaving Cloths Ban Muad Hlong, Mae Chaem District, Chiang Mai Province	
Author	Mr. Jaranya Sripalaew	
M.Ed.	Vocational Education	
Examining Committee	Asst. Prof. Pabhassorn Pholperm	Chairman
	Asst. Prof. Dr. Apichart Makbangwan	Member
	Lect. Dr. San Saisuphaluck	Member

Abstract

The purpose of this research was to study and collect data about the Lawa Weaving Cloths Ban Muad Hlong, Mae Chaem District, Chiang Mai Province. The research methods used were a documentary search, interview 9 community leaders including 7 weavers, and a participatory observation on the community's activities. The tools used in this study were an interview, a participatory observation, and an observation on environment forms.

The results of the study were as follows: The original and development of Lawa: In the past they lived in Ping River basin, Chiang Mai, in the reign of *King Vilanga* – a Lawa King. After having been defeated to *Camadevi* – Queen of Lamphun, some Lawas migrated to the mountain in the west of Chiang Mai, and then, to the middle part of *Thanon Thong Chai* – a mountain range. The first community settled on the place where was called *Yueang H-Long* or *Yueang Mae H-Long*. Three groups of people divided by their social status lived there. They were *Khun Sa-Mang* Group (Most powerful), *Yueang-Ngiek* Group, and *Yueang-Riam* Group. Later, the community moved again for 3 times and then stopped at the present village which was settled nearly 300 years ago. In this case, only 2 groups of people – *Khun Sa-Mang* and *Yueang Ngiek* were left at this place since the *Yueang Riam* Group had moved to Sanpatong District and then the present community.

In the past and present, the Lawa used a small weaving machine, called *Ki-Eaw*, as the main weaving instrument. Cotton and thread used in weaving were from their cotton field and bought from Mae Chaem district. Dyeing colors were a natural and chemical. In the past the Lawa wove cloth for using in special ceremony and in daily life only. In present, merchants from outside community are interested in and order Lawa's for trading. This resulted the Lawa women to get together and set the group of weaving. This made the group gain additional income to support their families. Generally, Lawa people spend their free time for weaving.

For the designs of Lawa's weaving cloth, from past to present, there are only 2 design styles -a tie and dye and a diamond styles. The first style was woven for using as a Pha-Sin which needed expertise in weaving. The diamond style was found for using as a shroud which probably was influenced by the Mahayana Buddhism.